

Mottagarens referens: KN2023/03476
Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissvar över betänkande "Remiss av förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter"

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har anmodats inkomma med synpunkter på ovan rubricerade remiss och önskar framföra följande synpunkter. SVA:s ansvarsområde och expertkunskap omfattar djur och djursjukdomar. SVA avstår därför från att kommentera alla punkter i remissen som enbart rör växter. Detta innebär att mink är den enda art som bedömts på Naturvårdsverkets lista, och att fiskarter och blötdjursarter är de arter på Havs- och vattenmyndighetens lista som bedömts. Vetenskapliga belägg för vilka smittsamma sjukdomar de föreslagna arterna kan introducera i landet saknas i stort. SVA:s bedömning bygger därför främst på de underlag som Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten presenterar avseende arternas ekologiskt skadliga potential.

Sammanfattning

SVA instämmer delvis med Naturvårdsverkets respektive Havs- och vattenmyndighetens bedömningar att mink samt specificerade fisk- och blötdjursarter ska föras in i en nationell förteckning över invasiva främmande arter. SVA anser att enbart de arter av fisksläktet *Misgurnus* sp. som har invasiv potential i Sverige, samt hybrider med dessa arter, bör klassas som invasiva.

SVA tillstyrker de föreslagna författningsändringarna (punkt 1) med undantag för följande:

- undantagen från förbuden i (2018:1939) enligt den nya §7b behöver förtydligas - det bör framgå i bilagans lista att peledsik, marmorkarp och prickig dvärgmal inte är förbjudna att använda i vattenbruk enligt rådets förordning (EG) 708/2007 Bilaga IV.
- Avseende föreslagna fiskarter bör även åtminstone muksun, puckellax och brun dvärgmal beaktas som potentiella vattenbruksarter och ha ett undantag för odling i RAS.

- SVA anser att formuleringen om djurparker i §7b bör ändras. De listade djurarterna bör tillåtas att föröka sig i djurparker.

Specifika synpunkter

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ger i punkt 2 (bakgrund) och punkt 4 (myndigheternas respektive riskvärderingar) underlag som motiverar uppförandet av nämnda djurarter (mink, brun dvärgmal, prickig dvärgmal, silverruda, muksun, peledsik, marmorkarp, svartmunnad smörbult, knölskallelöja, bighead goby, puckellax, amerikansk hummer, apelsinläpp och kinesisk dammussla) på en nationell förteckning över invasiva arter. Föreslagna utrotnings-/hanteringsåtgärder är också relevanta. När det gäller släktet *Misgurnus* sp. (väderfiskar) vill Havs- och vattenmyndigheten att hela släktet, som anges ha 12 arter, förs upp på den nationella förteckningen över invasiva främmande arter. Detta trots att myndigheten på sin hemsida anger att fyra av arterna inte har invasiv potential i Sverige. Motiveringen för att föra upp samtliga arter på listan är att taxonomin är oklar, att de är svåra att skilja åt och att de lätt hybridiserar med varandra. SVA anser att det med de molekylärbiologiska tekniker som finns borde gå att identifiera arter och hybrider genetiskt. Därmed borde det också gå att utesluta de fyra arter som inte har invasiv potential. SVA föreslår att man för upp släktet *Misgurnus* sp. **inklusive** hybrider, **utom** *M. amamianus*, *M. multimaculatus*, *M. nahangensis* och *M. tonkinensis* på förteckningen. På det sättet tar man höjd för upptäckt av nya arter som har invasiv potential.

SVA anser att undantagen från förbuden i (2018:1939) enligt den nya §7b behöver förtydligas. I bilagan ”Havs- och vattenmyndighetens förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva arter” anges på sidan 8 ”Förbuden i §7a gäller inte arter som förtecknas i bilaga IV till förordning (EG) nr 708/2007, när de används inom vattenbruk”. Marmorkarp, peledsik och prickig dvärgmal är listade i denna bilaga, vilket innebär att de ska tillåtas för vattenbruk. Detta bör framgå i kolumnen ”Undantag från förbuden i 7a§” i tabellen/förteckningen över nationella invasiva arter.

SVA ser också att åtminstone muksun och brun dvärgmal skulle kunna ha stort värde inom vattenbruk, men arterna finns inte upptagen i bilaga IV till förordning (EG) nr 708/2007. En listning av arterna utan hänsyn till eventuell framtida användbarhet som födokälla kan motverka ett svenskt strategiskt arbete för utvecklingen av ett hållbart vattenbruk. Här kan nya arter vara användbara för effektiv matproduktion.

Avseende de globala målen, baserar sig Havs- och vattenmyndighetens och Naturvårdsverkets föreslagna listning enbart på mål 15 om bevarande av ekosystem och bekämpning av invasiva arter. SVA anser att ytterligare globala mål behöver tas med i bedömningen, till exempel mål 2 om livsmedelsförsörjning, exempelvis:

- Delmål 2.3 om att underlätta regelverk för småskaliga livsmedelsproducenter genom att ge dem möjlighet till innovativa lösningar inte stänga dörrar med förbud.
- Delmål 2.4, 2.5 och 2.B genom att klart definiera att RAS-odlingar är en lösning för att både trygga livsmedelsproduktion nationellt och internationellt utan att detta har en negativ påverkan på ekosystem ur ett smittskyddsperspektiv samt perspektivet med risken av invasiva arter.

Förslaget går också emot mål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) och mål 12 (hållbar konsumtion och produktion) om man exkluderar arter från vattenbruk genom att bara beakta ett globalt mål. Här kan man till exempel räkna in delmål 9.B och 12.6.

Genom att göra ett generellt undantag för odling av nationellt listade invasiva arter i RAS-system uppfyller vi även mål 14 (hav och marina resurser) samtidigt som vi tar hänsyn till mål 15.

SVA anser inte att förslaget om hur djurparker ska hantera de arter som hamnar på nationella förteckningen över invasiva främmande arter är relevant. Det kan finnas ett publikt intresse av att bevara arten för förevisning, och rymningsrisken (för fisk utsättningsrisken) torde vara mindre än från andra typer av hållning som det råder undantag för. För mink specifikt tillåts undantag för uppfödning inom pälsindustrin, där tusentals individer föds upp och det finns en rymningsrisk/risk för sabotage. Enstaka par med mink borde då kunna få föröka sig i en djurpark för att vidmakthålla en liten population för förevisning. Risken för rymningar liksom risken för uppförökning av smittsamma sjukdomar såsom fågelinfluensa eller coronavirus bedöms vara betydligt lägre i djurparker, och det finns därför inget skäl att bedöma den hållningen striktare än hållning för pälsproduktion.

De författningsförändringar som föreslås (punkt 1) är nödvändiga för att harmonisera svensk lagstiftning så att inte bara EU-listade invasiva främmande arter utan även invasiva främmande arter av betydelse för Sverige (i enlighet med den nationella förteckning som ska upprättas) kan hanteras. SVA har inga anmärkningar på de förändringar som föreslås, förutom de punkter avseende (2018:1939) enligt den nya §7b som nämnts ovan.

När det gäller risken för introduktion av smittor har följande information identifierats:

Brun dvärgmal och knölskallelöja är listade som mottagliga för viral hemorragisk septikemi (VHS) och amerikansk hummer är listad som mottaglig för white spot syndrome virus (WSSV) enligt (EU) 2018/1882. Marmorkarp och knölskallelöja är listade som mottagliga för vårviremi hos karp (SVC) av WOAHA (Akvatiska manualen 2.3.9, senaste version maj 2023). Ingen av dessa tre allvarliga infektioner förekommer i Sverige och introduktion ska undvikas. Peledsik och muksun är mottagliga för bakterieinfektionen *Yersinia ruckeri*. Infektionen påvisas årligen i främst odlad fisk i Sverige, men även sporadiskt i vild fisk, och arterna utgör därmed inget uppenbart hot avseende smittläget.

Amerikansk hummer är mottaglig för bland annat gaffkemia och epizootic shell disease, och riskerna för överföring av sjukdomarna till inhemsk hummer nämns i Havs- och vattenmyndighetens riskvärdering.

Med undantag för ovanstående infektioner har ingen uppenbart exotisk smitta som skulle utgöra hot för våra inhemska arter, identifierats.